

„Iubit-ai toate cuvintele pierzării, limbă vicleană!“ (v. Ps. 51, 3), adică amenințările și minciuna. „Fățarnicul, – arată Maxim Mărturisitorul – pînă își închipuie că e acoperit, e liniștit, vînd slava din aparența că e drept. Dar cînd e dat pe față, scoate cuvinte purtătoare de moarte, închipuindu-și că-și ascunde urîțenia proprie prin ocările împotriva altora“ (v. „Cele două sute de capete...“, în *Filocalia*, Ediția a II-a, vol. 2, Ed. Harisma, 1993, p. 156). „Cuvintele pierzării“ sînt „cuvinte de ură“ și de hulă: ocară, defăimarea (v. Ps. 118, 22), clevetirea (idem, versetul 134), blestemul („Și s-a îmbrăcat cu blestemul ca și cu o haină, și a intrat ca apa înăuntrul lui și ca undelele în oasele lui“ – Ps. 108, 17). De asemenea, orice cuvînt care destabilizează și otrăvește sufletul, „vorbe de rușine“, „vorbe nebunești“ (v. Efeseni 5, 4), „cuvinte deșarte“ (idem 5, 6), pe scurt „cuvinte turburate“ (v. Dosoftei, Ps. 90, versul 16, în *Psaltirea în versuri*, Mitropolia Moldovei și Sucevei, 1974, p. 655): „Acela [Dumnezeu] te-a mîntui-te/ De silță [capcană], de lănci cumplite,/ De vînători încordate,/ De cuvinte turburate“. „Cuvîntul tulburător“ e cel ce-ți rănește memoria, îți anulează intențiile bune, îți nimicește iluziile, îți ridiculizează atitudinile, îți insultă credința; cuvîntul care deranjează profund și derutează; o invectivă sau o glumă neavenită, ceva „cu înțeles sucit“ (cf. Pilde 4, 24). Omul Vechiului Testament era sfătuit să se abțină de a-l folosi: „Și cuvintelor tale fă jug și cumpănă și gurii tale fă-i ușă și încuietore“ (v. Sirah 28, 28). Iar Apostolul Pavel îi recomandă unuia dintre ucenicii săi să se ferească de „deșartele vorbiri lumești“ (v. II Timotei 2, 17) și de polemicile semantice minore, care l-ar abate de la esența misiunii. „Vorbiri deșarte“ înseamnă „vorbiri de prisos“, „vorbiri degeaba“ – nu doar inutile, ci și pernicioase –, „flecăreli“, „trăncăneli“, „bîrfe“,

Natura de Roland Henrich Gotschik care foarte adesea au legături și cu alte vicii. Întotdeauna, moraliștii le-au disprețuit și înfierat. Împotriva unora cu atari manifestări își îndrepta muștrările, de pildă, Antim Ivireanul, în *Didahii*: „limba aspidiei, gura șarpilor, cu care toată ziua clevetim, batjocorim, ocărîm, înjurăm și ne pohtim unul altuia răul și paguba“ (v. *op. cit.*, Ed. Minerva, 1983, p. 146). Noi am dus pe culmi limbajele pe care cei citați le considerau nocive. Epoca noastră e o epocă de inflație a vorbirii. Am devenit animale logoreice. Am scos din deprinderile noastre ascultarea, am pierdut dorul de a tăcea. Nu-i nimeni – persoană sau instituție – care să ne înfrîneze. Inhibițiile, pudorile, autocenzura nu mai funcționează. Risipitorii îi domină ca număr și-i sfidează pe cei economi. Trăncăneala asupra derizoriului e considerată mijloc de „socializare“ și etichetată drept „comunicare“. În ea se strecoară, însă – sumedenii – „cuvintele pierzării“, respectiv ale invidiei, luxurii, vanității, insolentei sau „uneltiri ale limbii“ în scop de denigrare, sabotare, exterminare. Bavardajul e, adesea, un sfătuitor de lucruri rele, iar colportarea anumitor „mizerii“ (insinuări, caracterizări ofensatoare, porecle) are consecințe odioase și-i împinge pe unii la răzbunări. Mii de cazuri dovedesc că de la vorbă la crimă sînt pași puțini, cîteodată – unul singur. Cine ignoră efectele cuvintelor pierde prieteni, situații sau plătește cu viața. Lumea de azi poate pieri din cauza unor vorbitori emfatici și

iresponsabili.

„Sîntem manipulați“

Cine are urechile deschise, nu poate să nu se mire de cît de des e folosit cuvîntul „manipulare“, care ar explica numeroase acțiuni, evenimente, stări etc. Nu puțini au ajuns să creadă chiar că „totul e manipulare“. L-am întrebat pe unul dintre aceștia, cu pretenții de ins doct, dacă știe care-i înțelesul original al acestei noțiuni, de care, iată, se abuzează. Întîi a încercat să evite răspunsul printr-o schimă de om jignit, apoi a recunoscut că nu și-a pus încă întrebarea. Îi evocă niște manevre, dar nu i-i clar ale cui, pentru ce și de cine. Fiindcă ne aflam într-o bibliotecă publică, am cerut o carte școlară (*Proză latină*, Ed. Tineretului, Lyceum, 1967), în care, instantaneu, mi-am amintit că figurează termenul de bază. Nu mi-a fost greu să găsesc fraza despre măsurile excepționale pe care le ia Nero după ce-a aflat de conspirația lui Piso: „înșesă zidurile, umplu pînă și marea și fluviul cu *manipule* (subl. mea), de parcă Roma însăși ar fi fost băgată la propreală“ (p. 231). Ce erau manipulele? Subunități ale unei legiuni, companii formate din cîte 100-200 de oameni. Ce fel de oameni? Ne lămurește adjectivul „*manipularius*“, care înseamnă „de soldat prost“ adică simpli soldați, supuși ordinelor, indiferent dacă acestea sînt logice sau absurde. Frecvența mare, în limbajul actual al cuvîntului de la care am pornit, dă de gîndit. Admițînd că sîntem manipulați, nu admitem, implicit, că am devenit „trupă“? Una jalnică, din păcate, de vreme ce presupușii manipulatori n-au minime calități de comandanți! Nici nu știi – am spus în încheiere – cît mă ofensează recunoașterile în nume general ale unor situații de acest gen!...

Constantin CĂLIN